

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА ТЮРКСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Курсова робота з тюркської філології на тему:

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕЦИЗМІВ У
СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Тур15-21

Факультету східної і слов'янської

філології

Денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Турецька мова і література та переклад,
друга східна мова, західноєвропейська

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша –
турецька

Лавренко Єлизавети Сергіївни

Науковий керівник: **Доц. Ксьондзик Н.М.**

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ.....	5
1.1 Історія вивчення запозичень.....	5
1.2 Особливості та класифікація запозичень.....	7
1.3 Визначення поняття «грецизм» у працях науковців.....	9
Висновки до Розділу 1.....	12
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕЦИЗМІВ У	
СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ.....	13
2.1 Склад та формування турецької мови.....	13
2.2 Лексичні та семантичні особливості грецьких запозичень.....	19
2.3 Вживання грецизмів та їхнє значення для сучасної турецької мови.....	23
Висновки до Розділу 2.....	28
Висновки.....	29
ÖZET.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Кожній мові притаманні свої відмінні риси, завдяки яким вона відрізняється та виокремлюється те чи інше слово, що не властиве цій мові. Ці слова прийнято називати запозиченими, тобто перенесені з однієї мови до іншої внаслідок територіальних та культурних контактів.

При цьому запозиченням називається не тільки слово чи вираз, а і сам процес засвоєння мовою слова чи вирази з іншої. Процес прийняття однією мовою лексики з іншої завжди був і буде оточений суперечками щодо «чистоти мови».

Запозичення у мові є важливим показником взаємозв'язків між різними етнічними групами та націями, яке являє собою процес і результат його сприйняття та інтеграцію в мовах.

Станом на сьогодні значна частина грецизмів, що являють собою слова, фрази та стійкі вирази, не є частими у вживанні сучасної турецької мови. Проте, сьогодні тема запозичень є невичерпною, оскільки прискорення суспільного розвитку країн світу призводить до збільшення обсягів міжнародної інформації. Тому актуальним є дослідження даної теми в контексті історії, виникнення та розвитку вживання грецьких запозичень у турецькій мові, які сьогодні залишаються маловивченими та можуть викликати достатній інтерес для їх дослідження.

Проблемі запозичень різних періодів, зокрема їх семантичній адаптації, присвячено чимало праць (Л. Архипенко, Л. Крисін, О. Саакян, Я. Голдованський, І. Каминін, О. Біржакова, Л. Войнова та Л. Кутіна, О. Мороховський, А. Тараненко, О. Муромцева), класифікації запозичень (С. В. Семчинський, Ю. О. Жлуктенко, О. О. Реформатський, А. Д. Олійник).

Актуальність теми. Словниковий склад є найбільш чутливим до змін конструктивним елементом будь-якої мови. Майже безперервні зміни лексичного складу полягають у втраті певної кількості застарілих слів та в поповненні великою кількістю нових слів, зокрема іншомовними запозиченнями.

Основною причиною проникнення іншомовних запозичень є історичні контакти народів і культурний обмін між ними. Тобто процес запозичення іншомовної лексики – закономірне природне явище. Зміни, що відбулися і відбуваються у лексиці турецької мови, зокрема зміни, пов'язані із проникненням до неї великої кількості західноєвропейських запозичень, спонукають науковців дослідити причини, особливості та тенденції їхнього розвитку у складі турецької мови, що визначає актуальність цієї роботи. Крім того, дослідження грецизмів у турецькій мові залишаються маловивченими і актуальними у зв'язку з відсутністю україномовних робіт з цієї теми.

Метою даної роботи є визначення лексико-семантичних особливостей грецизмів турецької мови.

Відповідно до мети передбачається розв'язання таких завдань:

- охарактеризувати історію вивчення запозичень;
- окреслити особливості та класифікацію запозичень;
- визначити поняття «грецизм» у працях науковців;
- простежити процеси запозичення грецизмів у турецьку мову;
- виокремити лексико-семантичні особливості грецизмів;
- розглянути особливості вживання, використання грецизмів у турецькій мові.

Об'єкт дослідження – лексичний склад турецької мови.

Предмет дослідження – лексико-семантичні особливості грецизмів.

Матеріал дослідження складає лінгвістичні енциклопедії, двомовні й одномовні тлумачні словники, синонімічні словники, довідники, Інтернет-джерела. Також матеріалом дослідження слугують джерельні матеріали

онлайн-словників, художніх текстів та посібників, а також турецькі інтернет ресурси.

Мета та завдання, окреслені в роботі, а також специфіка об'єкта дослідження зумовили використання таких **методів та прийомів** лінгвістичного аналізу, а саме: діалектичний метод - для з'ясування сутності грецизмів; описовий метод – для опису сутності та особливостей запозичень; історичний метод - для представлення хронологічних факторів досліджуваного об'єкту.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації українських досліджень у встановленні особливостей лексико-семантичної структури грецизмів у сучасній турецькій мові.

Практичне значення роботи полягає у розширенні знань про принципи запозичень та їх використання у мові, використання грецизмів у сучасній турецькій мові; та використанні та застосування цих знань у викладанні дисциплін з іноземних мов, перекладу та філології.

Структура дослідження: робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, анотації, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1.1 Історія вивчення запозичень

Запозичення у його значенні можна розглядати як переміщення слів або, рідше, переміщення слів та окремих елементів слова з однієї мови до іншої, який відбувається в нерозривному зв'язку з громадським життям та різними культурними явищами.

Взаємодія різних мовних систем, яка безпосередньо пов'язана з історією та культурою народів, найбільше проявляється при вивченні мовних елементів, що стали спільними для двох або кількох мов. Немає мов, в яких не було б запозичених слів, як немає народів, які протягом своєї історії не мали зв'язків з іншими народами. Якщо запозичені слова відповідають суспільній потребі у позначенні того чи іншого поняття, вони включаються до лексичного складу мови-реципієнта і стають її надбанням. Дослідженню цієї проблеми в сучасному мовознавстві присвячено цілу серію наукових праць (Есенова, 2015).

Необхідність запозичення часто обумовлена «інтелектуальним станом нації, яка усвідомлює необхідність у номінації явища, предмета, абстрактного поняття». Важливим аспектом мовного контактування, що сприяє активізації лексичного запозичення, можна вважати також взаємодію літературних мов. Крім того, через ряд причин (культурних, економічних, політичних) не усі мови одночасно перебувають на одному рівні стильової диференціації та наукового інтелектуалізму. (Будняк, 1991, с.3).

Беручи до уваги той факт, що сам термін "запозичення" багатогранний і його значення варіюється в різних галузях лінгвістики, у своєму дослідженні В. В. Роман під запозиченням розуміє як сам процес появи і закріплення в мові іншомовного елемента, так і його результат. Проблема лексичного запозичення займає в лінгвістиці важливе місце, бо вона висвітлює одне з явищ взаємодії мов(Роман, 2013).

Як відзначав С. В. Семчинський, «Мова не існує як самостійне, автономне явище. Вона існує в нерозривному зв'язку з суспільством та його багатогранним життям, тому закони її розвитку можна зрозуміти, якщо вивчати її у зв'язку з історією народу-носія цієї мови. Для того, щоб пояснити явища мови даного народу, слід знати історію цього народу, його зв'язки з іншими народами» (Семчинський, 1963, с. 23-24).

Зокрема, взаємодія мовних одиниць є характерною рисою будь-якої лінгвістичної ситуації, оскільки вона має багатоаспектний характер, його прояви різноманітні, а наслідки відчутні і значні. У соціолінгвістиці вивчення цих проблем завжди актуальне, тому що розгляд будь-якої мови поза її зв'язками з іншими мовами можливий лише з часткою умовності.

Тобто процес запозичення можна розуміти як процес їх освоєння системою даної мови, пристосування для її потреб, перетворення - формального і семантичного - в умовах іншої системи.

Протягом історії формування турецька мова пережила багато змін з точки зору лексики. Контакти з народами, які жили на сусідніх територіях (китайці, монголи, індійці, перси, араби тощо), не могли не вплинути на лексичний склад мови.

У 15-19 сторіччях на основі турецької, арабської та перської мови сформувалась штучна літературна мова Османської держави, що завдало багато шкоди розвитку саме турецької мови. Мовна реформа Ататюрка надала турецькому народу можливість поновити мову своїх предків, очищену від багатьох нав'язаних запозичень.

Історія 19-20 сторіччя, науковий прогрес, процеси глобалізації у сучасному світі, інтеграція країн світу також вносять свої зміни в лексичний склад турецької мови.

Таким чином, запозичені слова складають лексику, яку освоює носій однієї мови, беручи її з іншої, так званої мови-джерела. Якщо говорити про запозичення абстрактно, то можна сказати, що це процес адоптації слів з мови-джерела в мові-реципієнті. Цей процес схожий на імітацію, у зв'язку з

тим що елемент не вилучається з мови-джерела, а лише служить зразком, за яким у мові, що сприймає, створюється більш-менш близька копія. Різноманітність точок зору на запозичення пояснюється відмінністю підходів до проблеми, надзвичайним розмаїттям явищ, що належать до цієї категорії, у зв'язку з чим основою різних дефініцій складають типологічно різні результати мовної взаємодії. Вивчення цих явищ у різних мовах має тривалу історію, але у розумінні сутності запозичення та класифікації його типів розбіжності досить великі.

1.2 Особливості та класифікація запозичень

Запозичення в мові як динамічній системі, що підпорядковується законам діалектики, виникають внаслідок мовних контактів. У сучасному мовознавстві виділяють такі типи мовних контактів (або результатів контактів) (Дундій, 2011):

адстрат — взаємовпливи та взаємопроникнення мов, часто при співіснуванні етносів на суміжних територіях;

суперстрат — мова нового населення, яка нашаровується на мову корінних мешканців і з часом розчиняється в ній;

субстрат — протилежний суперстрату процес, коли мова-підоснова нашаровується на мову нового народу й асимілюється в ній,

інстрат — тісна й тривала взаємодія мов на одній території зі взаємопроникненням структурних елементів (Claudia Maria Riehl, 2009).

Мовознавець О. Мороховський пропонує розглядати два основних типи запозичень:

1) запозичені навички чи моделі мовленнєвої діяльності, які застосовуються до засобів рідної мови і певним чином модифікують їх. Цей тип досить рідкісний, причому запозичення навичок пов'язане з запозиченням засобів;

2) запозичені засоби, які модифікуються системою навичок, що склалася в мові. Цей тип найпоширеніший, причому запозичення засобів не передбачає запозичення моделей їхнього використання (Мороховський, 1984, с.21).

Науковець І.Кочан усі слова, запозичені з інших мов, ділить на 2 групи:

- 1) ті, які увійшли в нашу мову без особливих змін;
- 2) ті, що пристосувалися в нашій мові, отримали національну афіксацію або приєдналися до українських слів і вже не сприймаються як запозичені (Кочан, 2006, с.15).

Іншомовна лексика за ступенем її засвоєння мовою, яка приймає, за дослідженням А.Марті, поділяється на:

- 1) запозичені слова, засвоєні іншою лексичною системою;
- 2) іншомовні слова, засвоєні частково;
- 3) чужі слова, що зовсім не засвоєні середовищем, яке їх приймає (Marty, 1908, с. 45).

Мовознавець Є.Ріхтер виділяє три типи іншомовних елементів, беручи до уваги при цьому два критерії – форма і значення:

- 1) запозичення чужої форми і чужого значення;
- 2) запозичення чужої форми для вираження свого значення;
- 3) запозичення чужого значення в різній формі (Richter, 1919, с. 53).

Науковець пропонує також класифікацію іншомовних слів (основних типів) залежно від ступеня їхнього засвоєння у мові:

- 1) запозичення чужої форми і чужого значення;
- 2) запозичення чужої форми для вираження свого значення;
- 3) запозичення чужого значення у рідній формі, тобто калькування (Richter, 1919, с.86).

За характером освоєння іншомовних слів у мові, існують такі типи іншомовних слів:

- 1) засвоєння чужих слів без змін (крім закінчення на вимогу мови);
- 2) перетворення слова по-своєму;

3) переклад слова, зроблений за чужим зразком

За ступенем асиміляції у мові, яка приймає, виділяють три основні типи запозичень:

- 1) власне лексичні запозичення;
- 2) варваризми;
- 3) екзотизми (Биржакова, 1972, с.56).

Таким чином, існує декілька підходів до класифікації запозичень. Незважаючи на різні критерії класифікації запозичень, можемо виділити основні види – це запозичення похідної мови (без перекладу), запозичення з частковими видозмінами одиниці, запозичення з елементами калькування.

1.3 Визначення поняття «грецизм» у письмових працях науковців

Поняття «грецький», також відоме як «урум», — це назва, яку мусульмани дають православним християнам, які проживали в Анатолії та на території Римської та Візантійської імперій. Слово «Рум», як географічне поняття, мабуть, було вимовлено в північно-центральних частинах Анатолії в період турецьких сельджуків. Однак іноді це слово використовувалося також для всієї Анатолії. З іншого боку, турки почали називати європейську сторону, де колись мешкало багато християн, «грецькою рукою» (Güler, 1999: 1-2).

Відомо, що «грецький» походить від слова Іон (Ἴον) і є назвою однієї з чотирьох груп, що проживали в географічному регіоні Еллада. Цим словом називають також епічних героїв іонійського походження (Yağbasan, 2010).

Грецькі слова в турецькій мові досліджувались в роботах К. Міклошича, Г. Майєра та К. Крумбахера та А. Пападопулоса (Karaağaç, 2004).

Дослідник Ерен (Eren,1960, с.297) визначив, що серед грецьких слів є деякі дані, взяті від іммігрантів, були взяті з болгарської, сербської та російської мов, і вони переважно використовувалися іммігрантами, а порівняння було зроблено відповідно до азербайджанських діалектів. Відповідно до цього джерела, Ерен не погоджується з існуванням багатьох слів, які нібито перейшли з грецької в турецьку.

Дослідник наводить такі приклади:

ambal=ömbül, imbal, andal (дуга, відкрита для посадки овочів і розсади, evlek),

anavalı=anavul (нахилена голова),

anadat=anadut, beldanat (пристрій, що використовується для кидання стебел у сумішах, вила),

elemye=elemle, elemli (котушка) прялка, що обертається,

renevrenk=benevrenk, menevre (жіночі штани),

evlek=hevlek (дуга, відкрита для посадки насіння в полі),

dikel=tikel, dikekelç (вила курка, згідно з Ереном, це слово насправді походить від корінь «вертикальний»).),

göbelek=ocuk-mantar,

gugutavuk=kokumak (baykuş),

körece=kürebi (küçük balta).

Окрім цього, дослідник Ерен (Eren,1960, с.297) визначив, що багато слів, нібито перенесених з грецької до турецької, є грецькими:

mais=mısır - кукурудза,

koklagoz=salyangoz -равлик,

kutul=yığın-купа,

gibrin=kibrin (коропова риба),

palatır=pencere-вікно,

fıçta=riçuta (різновид боніто),

sıfın=fısın veya zıfın (дерев'яна труба для закриття жолоба),

şinik=şinik - шиник (посівна луска),

hol=fol (яйце),

kalevre=kalevle (взуття).

В українській мові грецизми розпізнаються за початковими звуками [а], [е], [ф]: автобіографія, амвон, ефір, еврика, фізика, фігура, кафедра, фокус, фея; за поєднанням приголосних [кс], [пс], [мв], [мп], [ск]: синтаксис, психологія, амвон, лампада, скелет; за кореневими морфемами атмо, бібліо, дем, есте, гео, аеро, біо, лог, фон, лекс: атмосфера, бібліотека, демагог, естетика, геологія, аеростат, біографія, фонетика, лексикон; за суфіксами -іст, -ада, -ит, -изм, -ізм: анархіст, декада, гастрит, історизм, матеріалізм. Серед грецизмів багато церковно-релігійних понять: вівтар, архангел, амвон, Біблія, ікона, келія, ладан, ідол, схима, літургія, монастир, піп; термінів науки, культури, мистецтва: філологія, грамати́ка, діафрагма, логіка, грамати́ка, література, кафедра, драма, планета, магніт, іподром, гігант, ксерокс, театр, діалект, корал, комедія, хор, сцена; назв рослин, тварин: кипарис, мигдаль, мак, кит, крокодил; назв побутових понять: парус, левада, океан, миска, лиман, корабель, ванна. Значна частина власних імен українців також запозичена з грецької мови, наприклад: Анастасія, Галина, Ірина, Катерина, Софія, Оксана (Ксенія), Зоя, Олена, Анатолій, Василь, Петро, Тарас, Микола, Дмитро, Андрій, Степан, Федір, Олександр, Олексій та ін. (Мариненко, 2017)

Тобто грецизм можна розуміти як слово, його значення, вислів, морфема тощо, запозичені з грецької мови або утворене за її зразком. Грецизми переважно усвідомлюються мовцями як чужорідний елемент і зберігають ознаки свого походження.

Висновки до Розділу 1

Запозичені слова – це лексика, яку одна мова засвоює з іншої, так званої вихідної мови; процес перенесення слів з мови-джерела в мову-реципієнт.

Під грецизмом розуміється слово, окреме значення, вираз, морфема тощо якого запозичено з грецької мови або створено за її зразком.

Серед грецьких слів є деякі дані, взяті іммігрантами, що походять з болгарської, сербської та російської мов, які в основному використовувалися іммігрантами.

Отже, грецькі слова, запозичені безпосередньо або шляхом калькування, називають грецизмами.

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕЦИЗМІВ У СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

2.1 Склад та формування турецької мови

Історія тюркської мови сягає давніх часів і простягається на тисячі років. Аналіз словникового складу тюркської мови з перших писемних джерел свідчить, що тюрки мали тісні стосунки з іншими народами, так само як і з їхніми мовами. У написах Göktürk, що належать до давньотюркського періоду, мало іноземних елементів. Наприклад, китайські слова “*kuñçu*”- принцеса, “*senün*”-генерал, “*totok*”військовий губернатор і “*taluy*”-військово-морські слова. Здебільш тюрки, що проживали за уйгурського періоду, прийняли християнство, а також шаманізм, буддизм і маніхейство. Тому в ці часи характерні санскритські, китайські, согдійські тощо тексти на різні теми, від релігійних текстів до казок, від фітотерапії до книг про ворожіння. Наприклад, запозичені слова: “*tamu*”, що увійшло в тюркську мову із согдійської мови, “*çakşarat*” — назва місяця, із санскриту, тохарської мови, а звідти — на уйгурську, “*açarı*” — майстер, учитель, “*toyın*” — з китайської, священик, “*titsi*” — учень (Hülya Saygin Akbaşak, 2020).

У сучасній турецькій мові є значний прошарок слів, запозичених з інших мов, передусім арабської, перської, французької, менше – з англійської, грецької, італійської, німецької. Попри те, що ці запозичені лексеми адаптуються до фонетичних правил турецької мови, вони нерідко містять особливості, не властиві словам тюркського походження. Слід відрізняти особливості, властиві словам тюркського походження: літера "p" не трапляється в тюркських словах (так само як й арабських – арабських запозичень на цю літеру немає), тому слова, що починаються на цю літеру, переважно становлять запозичення (Сорокін, 2018):

перські (*rabiç* – підшва, *paça* – штанина, *radişah* – падишах, *paña* – ціна, *pak* – чистий, *patuk* – бавовна, вата, *para* – гроші, *parça* – шмат, *pazar* – базар, *peder* – батько, святий отець, *pehlivan* – богатир, *pencere* – вікно), французькі (*paket* – пакет, *palet* – палітра, *palto* – пальто, *panik* – паніка, *pankart* – плакат, *panjur* – віконниці, жалюзі, *pano* – панно, *pansuman* – пов'язка, *pantolon* – штани, *paragraf* – абзац, *paralel* – паралельний, *parametre* – параметр, *parantez* – дужки, *paraşüt* – парашут, *parite* – паритет, *parke* – паркет, *parti* – вечірка, партія), італійські (*pala* – палаш, *palanga* – лебідка, підйомний кран, *paluço* – паяц, блазень, *para* – папа (римський), *parola* – пароль, *pasta* – містечко, *peçete* серветка), грецькі (*paçavra* – ганчірка, *palatar* – швартов, *palamut* – жолудь, *paçayır* – ярмарок, *paraz* – священник), іспанські (*palavra* – брехня, вигадки).

У власне турецьких словах була відсутня початкова літера “с” [дж], а з появою запозичень фонетичні межі турецької мови дещо розширилися; з'явилися слова, що починаються з літери “с”: *can* [джан] “душа”, *cam* [джам] “скло”, *çennet* [дженнет] “рай” (Арслан, 2006).

Географічний фактор розташування Туреччини посприяв появі тісних лінгвістичних контактів з арабською, перською та французькою мовами. Запозичення з цих мов активно функціонують у сучасній мові поряд з власне турецькими формами та суттєво вплинули на процеси формування суспільнополітичної лексики. Це призвело до існування значної кількості синонімів, що зумовило проблему стилістично виправданого їхнього функціонування (Арслан, 2006).

Зокрема, турецькому слову *hareket* [харекем] “дія” відповідають арабське *faal* [фаал], французьке *aktif* [актиф]; турецькому слову *baş* [баш] “голова” відповідає арабське *kafa* [кафа] (Арслан, 2006).

В цілому процес розвитку турецької суспільно-політичної лексики зумовлений такими етапами:

1. Доісламський період.
2. Ісламський період (активні запозичення з арабської та перської мов).
3. Період Реформ (вплив запозичень із західноєвропейських мов).

Так, серед запозичень, що виникли у доісламський період можна виділити лексику монгольського, китайського, согдійського, тунгуського, фінського, угорського, тибетського, хорезмського, тохарського, японського, корейського, маньчжурського походження і санскриту. Зокрема, доказом, наприклад, турецько-согдійських торговельних відносин є запозичення *borç* “борг” із согдійської мови.

В ісламський період прийняття мусульманства сприяло швидкому розповсюдженню арабської мови серед турків. Арабська мова була для турків не лише мовою сусіднього народу, а й джерелом нової релігії та літературних традицій.

З виникненням диванної літератури в турецьку мову почали проникати перські мовні елементи. У цей період відбувався значний обмін інформацією, що сприяло взаємозбагаченню лексичної бази обох мов. Слід зазначити, що в імперії Османа офіційною мовою була османська мова, лексика якої багато в чому складалася з арабських, перських та турецьких елементів (Арслан, 2006).

В період Реформ активно проникає лексика із західноєвропейських мов, і насамперед нова термінологія, яка сформувалася на початку XIX ст.

Аналіз лексикографічних джерел дозволяє виділити такі етимологічні групи суспільно-політичної термінології:

- турецькі за походженням терміни-неологізми, власне арабські терміни, які сприймаються в сучасній турецькій мові як архаїзми: *dilekçe*—замість арабського *arzuhal* “прохання”, *genelge* – замість арабського *tamim* “циркуляр”;
- складні арабські терміни, які складаються з двох або більше слів та замінюються складними турецькими термінами. Складові частини таких термінів можуть залишатися арабськими, а також частково або повністю замінюватися турецькими, наприклад: аработурецька форма *ihtiyar kurulu* – замість арабської *heyet, ihtiyariye* “рада старійшин”;
- нові терміни, які співіснують зі старими арабськими термінами, їхнє вживання часто залежить від стильового забарвлення контексту: турецька *səkkə ucnetim*// арабська *srfi edare* “стан облоги”;

-деякі іншомовні запозичення, в першу чергу, арабськоперські, що сприймаються комунікантами (турками, кримськими татарами) як одвічно тюркські, а тому не мають власне еквівалентів: *_kanun* –къанун “закон”, *hukuk* – укъукъ “право”, *madde* –мадде “стаття закону”(Арслан, 2006).

Проте запозичення в тюркських мовах не змогли змінити їхню граматичну структуру, оскільки вони пристосовуються до системи мови, яка запозичує, і часто настільки нею засвоюються, що іншомовне походження таких слів не відчувається носіями цієї мови і виявляється лише за допомогою етимологічного аналізу.

Лексика сучасної турецької мови під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів зазнала значних змін. Проте, процес засвоєння слів суспільнополітичної лексики з інших мов впливав на процеси формування фонетики турецької мови.

Після заснування сучасної держави Туреччини та реформи писемності в 1932 році під патронатом Мустафи Кемаля Ататюрка була створена Асоціація турецької мови (TDK) з метою проведення досліджень турецької мови. Одним із завдань новоствореної асоціації було розпочати мовну реформу для заміни запозичених слів арабського та перського походження турецькими еквівалентами. Заборонивши використання імпортованих слів у пресі, асоціації вдалося вилучити з мови кілька сотень іноземних слів. Хоча більшість слів, введених у мову TDK, були нещодавно похідними від тюркських коренів, він також віддав перевагу відродженню старотурецьких слів, які не використовувалися протягом століть. Згодом, TDK опублікував двомовний османсько-турецький/чистотурецький словник, який документує результати мовної реформи.

Через таку раптову зміну мови літні та молоді люди в Туреччині почали відрізнятися у словниковому запасі. У той час як покоління, які народилися до 1940-х років, зазвичай використовують старі терміни арабського чи перського походження, молодші покоління віддають перевагу новим виразам.

Сучасний стандарт турецької мови базується на діалекті Стамбула. Ця стамбульська турецька (İstanbul Türkçesi) є моделлю письмової та розмовної турецької, як це рекомендовано Зією Гекалпом, Омером Сейфеттіном та іншими.

Діалектні варіації зберігаються, незважаючи на нівелюючий вплив стандарту, який використовується в засобах масової інформації та в системі освіти Туреччини з 1930-х років. Наукові дослідники з Туреччини часто називають турецькі діалекти *ağız* або *şive*, що призводить до неоднозначності лінгвістичного поняття наголосу, яке також покривається цими словами. Декілька університетів, а також спеціальна робоча група Асоціації турецької

мови здійснюють проекти з вивчення турецьких діалектів. Сьогодні продовжувалася робота зі складання та публікації їх досліджень у вигляді комплексного діалектного атласу турецької мови.

Таким чином, сучасна турецька мова є нащадком османської турецької мови та її попередниці, так званої давньоанатолійської турецької мови. Давньотюркська мова поступово увібрала багато арабських, перських слів, і навіть граматичних форм.

2.2 Лексичні та семантичні особливості грецьких запозичень

У турецькій мові є слова грецького походження, які були запозичені безпосередньо з грецької мови або через посередництво інших мов, таких як французька або англійська. Дані слова представлені в Таблиці 2.1. (Abed Alloush,2022).

Таблиця 2.1

Turkish	Greek	English	Українська
efendi	afendis (ancient gr. afthendis)	boss	бос
ekol	sholio	school	школа
dramatik	dramatikos	dramatic	драматичний
disk	diskos	disc	диск
epik	epikos	epic	епос

epilog	epilogos	conclusion	ВИСНОВОК
erotik	erotikos	erotic	еротичний
filozof	philosophos	philosopher	філософ
fotometre	photometro	photometer	фотометр
galaksi	galaksias	galaxy	галактика
helikopter	helikoptero	helicopter	вертоліт
hidroliz	hydrolysi	hydrolysis	гідроліз
ırgat	ergatis	worker	робітник
iklim	klima	climate	клімат
kanape	Canapés (ancient gr. konops=mosquito)	couch	диван
klor	chlorio	chlorine	хлор
monoton	monotonos	monotonous	монотонні
odeon	odio	odeum	одеум
pilot	pilotos	pilot	пілот
sırma	syrma	wire	дріт

Як видно з Таблиці 2.1, основні запозичення з грецької мови, які перейшли у турецьку через англійську є іменниками на позначення назв предметів.

Окрім цього, у офіційному словнику за редакцією Турецького Лінгвістичного Товариства (ТЛТ 2005), визначено 358 слів сучасною турецькою, що зареєстровані як такі, що належать до грецької етимології.

При цьому до них належать не тільки безпосередньо запозичені з грецької слова, а і з інших мов, які були запозичені через грецьку мову (Brigita Aleksejeva, Ojārs Lāms, Ilze Rūmniece, 2012).

З них 18 італійських слів, які були передані в турецьку мову через грецьку.

Наприклад:

- *iskarmoz* / *σκαρμός* (*skarmos*) = вид риби,
- kuzine* • *kovčiva* (*kuzina*) = піч.

З цих слів 73 або 20% мають ідіоматичне використання в турецькій мові.

Деякі приклади грецьких запозичених слів:

- *defne* / *δάφνη* (*dafni*) - дафна, вид листяних і вічнозелений чагарник із запашними квітами;
- *ablatya* / *αλλάδι* (*apladi*) = плаваюча зяброва сітка;
- *çipura* / *ΤοΙλοΰρα* (*tsipura*) *sparus aurata*, дорада, вид риби.
- *salya* / *σάλιο* (*salio*) = плівок, слина, слюнка, водянисті виділення з рота;
- *somun* / *ραυί* (*psomi*) = буханець, круглий і надутий хліб;
- *cibre* / *Τοινοβοο* (*ципуро*) = грецька ракі, алкогольний дистилат з винограду.
- *karari* / *κάλλαον* (*karari*) = каперс, багаторічний колючий кущ з великими білими або рожево-білими квітами.
- *yalı/yialός* (*gialos*) = особняк на березі моря.

Побутові та церковні терміни:

- *kerevet* / *Κρεβάτι* (*krevati*) = ліжко, предмет меблів для сну;
- *aforoz* / *αφορισμός* (*aforismos*) анафема, духовне призупинення, з яким церква може виключити людину з громади з різних причин;

- *diyakoz / Sáncovos - diákoç (diakonos - diakos) = диякон, перший з трьох*

чинів священства.

Географічні терміни:

- *körfez / Κόραλος - Κόρος (kolpos - korfos) = затока, водойма, яка частково закрита сушею; південний або південно-західний вітер,*
- *lodos / votoç (notos) libeccio – шторм.*

Сільське господарство, скотарство:

- *çivgar/ Ζευγάρι (zevgari) сільські роботи; проліт, пару тварин для сільських робіт*
- *mandıra / μάνδρα - uavtoi (mandra - mandri) = кошара, вівчарня, кошара.*

Тварини, птиця:

- *midilli Ηυτνς (midilis) = біглий кінь; новогрецькою мовою ΜυτΑννη означає острів Лесбос; midilis, вид крихітних коней, жив на цьому острові;*
- *ispinoz / σπίνος (spinos) = fringilla coelebs, зяблик малий, співоча пташка.*

Одяг та ін.:

- *kundura / κοντή ουρά κούντουρος (kondi ura kunduros)= просте взуття без підноска.*
- *κοντή ουρά* означає короткий хвіст, а *κούντουρος* у середньовічній грецькій мові означає зрізаний хвіст;
- *şayak / daylon - σαγιάκι (sagion у середньовічній грецькій та sagiaki) = непридатна вовняна тканина, крах.*

- *drahoma / toáxwua (трахома) = шлюбна частка готівкою; від середньовічного грецького дієслова toaxáva = я даю частину в roaxí (trahi) = срібна монета;*

- *paydos/payntó (fagito) = період перерви в роботі; новогрецькою мовою payntó означає їсти.*

erganun / ógyavov (organon) = музичний орган;

horon / xodós (choros) = фольклористичний танець Чорного моря;

новогрецькою xodós загалом означає танець.

Щоб охарактеризувати грецькі лексичні запозичення та їх функціонування в тюркській мові, слід мати на увазі, що при запозиченні слово порушує систему мови, в якій воно існувало раніше, і включається в систему іншої мови як основу. зрозумілий і оформлений у ньому відповідно до правил і засобів цієї мови. Отже, якщо говорити про те, як грецькі слова працюють у турецькій мові з граматичної точки зору, то очевидно, що більшість запозичень – це іменники. Рідше запозичуються дієслова чи прикметники. Запозичення може відбуватися як безпосереднє інкорпорування грецьких дієслів або дієслів з одночасним запозиченням форм іменника в умовах активного масового білінгвізму. Ще один спосіб проникнення грецьких слів став можливим завдяки існуванню в обох мовах великої групи співвідносних слів.

2.3 Вживання грецизмів та їхнє значення для сучасної турецької мови

Використання грецизмів у турецькій мові є явищем, що має корені в історії та культурі країни. У зв'язку з взаємодією між двома країнами, грецький вплив знайшов своє відображення в турецькій. Наведемо приклади запозичених слів з грецької мови:

– liman «порт, гавань», kutu «коробка», aforizm «афоризм», akrobat «акробат», sembol «символ», tiyatro «театр», sistem «система» (Türkçe Sözlük, 1988).

В останні роки в турецькій мові все частіше з'являються англіцизми, поширювані виключно через засоби масової інформації. Погано перекладені на турецьку мову фільми, книги, статті тощо стають джерелом поширення таких виразів, як No koment (No comment) (Yorum yok) «Без коментарів», No problem (Önemli değil, Sorun değil) «Без проблем», Streslendim, Stres yaptım, Streslerdeyim (Sıkıldım Bunaldım) «Я перенервував». Fri (free) (takılıyorum) «Я вільний», Kul (cool) adam (Soğukkanlı, ağırbaşlı adam) «Крута людина» (Корнієць, 2017).

Видання 2005 року «Güncel Türkçe Sözlük», офіційного словника турецької мови, опублікованого **Асоціацією турецької мови**, містить 104481 статтю, з яких близько 14% мають чужомовне походження. Серед найбільших запозичень - арабська, французька, перська, італійська, англійська і грецька мови.

Асоціація прагне захищати цілісність турецької мови і стала ключовим інститутом у боротьбі Туреччини позиціонувати себе як світську державу-націю після розпаду Османської імперії. Протягом 1930-х і 1940-х років, вона провела масові кампанії замінювання багатьох з арабської, перської, грецької та французької запозичених слів, чиє величезне використання в турецькій мові протягом століть, що передували заснуванню республіки створили літературну мову істотно відмінну від розмовної турецької того часу, яку тепер називають османська турецька.

Асоціація турецької мови була під впливом ідеології мовного пуризму: одним з її головних завдань стала заміна запозичених та чужомовних граматичних конструкцій відповідниками турецького походження. Ці зміни, разом з прийняттям нового турецького алфавіту 1928 року сформували

сучасну турецьку мову, якою говорять сьогодні. АТМ стала незалежним органом 1951 року, з відміною вимоги про те, що воно має бути під головуванням міністра освіти. Цей стан тривав до серпня 1983 року, коли вона знову стала державним органом за конституцією 1982 року, після військового перевороту 1980 року.

Греки, які зробили величезний внесок у турецьку культуру, залишили помітний слід і у турецькій мові. Насамперед, це лексика, пов'язана з морем: адже кочівники-тюрки по-справжньому познайомилися з ним у Малій Азії лише після захоплення грецьких приморських поселень. Сюди відносяться: назви морських вітрів ("пійраз", "лодос", "імбат"), багатьох морських риб і тварин - "пачота" (тунець), "ватоз" (скат), "истокоз" (омар) "ахтапот" (восьминіг), майже всі морехідні та рибальські терміни, рибні страви турків.

У землеробському словнику також багато грецьких запозичень: «киризму» (глибока оранка), «гюбре» (добрива), «темен» (скирта).

Грецькі ж – назви багатьох рослин: «дефне» (лавр), «безелля» (зелений горошок), «бібер» (перець), «ляхана» (капуста). З землеробством пов'язані й узяті у греків назви борошняних виробів: «піде» (коржик з квашеного тіста), «симіт» (бублік), «пексимат» (сухар).

Лексика, що відноситься до осілого житла, теж багата грецизмами: «темель» (фундамент), «тонос» (склепіння), «киремит» (черепиця).

Загальні слова в турецькій та грецькій мовах також містять семантичні подібності і певне лінгвістичне правило застосовується (за винятками) у монемі та морфемах слів.

Залишаючи осторонь орфографічні відмінності, спричинені використанням різних алфавітів, можна сказати, що фонетичних відмінностей дуже мало.

Треба сказати, що кількість загальних слів не буде обмежена, а навіть може зрости, коли досягне провінційних регіонів за межами Афін, і можна

буде говорити про існування багатьох загальних слів, які використовувалися з минулого, але втратили своє значення та втратили свій мовний скарб.

Сьогодні, незважаючи на те, що є суперечки про грецизми у турецькій мові, які увійшли і засвоїлись мовою з політичних чи теологічних причин, спільний словниковий запас обох спільнот слід розглядати як важливий аргумент щодо міжкультурної комунікації. Тому що мовні показники показують, що турецька та грецька нації мають добрі стосунки в контексті міжкультурної комунікації. (Yağbasan, 2010).

Завдяки поширенню тюрків по всьому світу, турецька також стала однією з найбагатших мов, на яку вплинули багато мов, таких як арабська, перська, французька, англійська, а також вплинула грецька мова. Кількість грецьких слів, які були перекладені турецькою мовою з мови сусідів, чимало.

Звичайно, жодне з цих слів не увійшло до мови безпосередньо. Деякі з них перейшли через інші мови, деякі через зміну їхнього значення, а деякі через зміну їхнього написання. Настільки, зараз використовується багато з них протягом тривалого часу, але іноді невідоме його походження, доки не дослідити їхнє етимологічне походження.

Але запозичення в тюркських мовах не змогли змінити їхню граматичну структуру, оскільки вони пристосовуються до системи мови, яка запозичує, і часто настільки нею засвоюються, що іншомовне походження таких слів не відчувається носіями цієї мови і виявляється лише за допомогою етимологічного аналізу.

Лексика сучасної турецької мови під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів зазнала значних змін. Проте процес засвоєння слів суспільнополітичної лексики з інших мов впливав на процеси формування фонетики турецької мови. (Арслан, 2006)

Слова турецького походження можна розділити на три класи:

- (1) культурно запозичені слова, які ввели нову концепцію в кіпрськогрецьку мову і не мають суто грецьких відповідників;
- (2) дублети, ті слова, які вживаються в кіпрсько-грецькій мові як синоніми до грецьких слів; і
- (3) ті слова, які зазнали змін у визначенні, зазвичай звужуючи значення оригінального турецького слова або змінюючи його взагалі.

Велика кількість запозичень з мови християнських меншин - греків і вірмен - також знаходить своє відображення в сучасному турецькому сленгу:

aftos (від грец. *autos* "вона сама") - "кохана", "коханка", *palamari çözmek* (від грец. *palamari* "мотузка" » і тур. *çözmek* «розплутати», «розв'язати») - «покинути», «залишити» (використовується в арго моряків), *ahbar* (від арм. *uegrayr* «брат») - «брат» (звернення), *casik* (від арм. *.casig*) - «дурень» тощо.

Греки, які зробили величезний внесок у турецьку культуру, залишили помітний слід. «Оттоманська» мова запозичила велику кількість слів грецької та італійської морської термінології. Дані елементи входили в мову турків як прямі запозичення або перекладні кальки. Також варто відзначити питання наголосу у запозичених словах: іноземні, зокрема італійські, запозичення зазвичай зберігають свій оригінальний наголос на передостанньому складі. Багато вчених стверджують, що грецька мова відіграла істотну роль у передачі італійської лексики.

Насамперед це лексика, пов'язана з морем: адже кочівники-тюрки по-справжньому познайомилися з ним у Малій Азії тільки після захоплення грецьких приморських поселень. Але при цьому варто відзначити запозичення в галузі землеробства та назви різних страв, які стали частиною турецької мови у процесі культурного обміну.

У міру запровадження цих перетворень мова, завершивши власне формування, продовжувала курс на самостійний розвиток та вдосконалення,

все більше відповідаючи сучасним потребам. Незважаючи на проникнення в мову великої кількості культурних аспектів, що стали основою її формування ще до початку ісламського правління, зуміла зберегти себе.

Нова турецька мова посіла своє місце серед мов сучасного світу. Також оновлення, привнесені до турецької мови, сприяли консолідації та об'єднанню турецької нації. Нову мову посилено впроваджували у народну освіту, вищу школу. На ній були написані шкільні та вузівські підручники. Однак, варто зазначити, що для здійснення перекладу старих підручників новою турецькою мовою знадобилася велика кількість сил і засобів.

Висновки до Розділу 2

Географічний фактор розташування Туреччини сприяв виникненню тісних мовних контактів з грецькою мовою. Запозичення з неї активно діють у сучасній мові разом із актуальними турецькими формами та суттєво вплинули на процеси формування суспільнополітичної лексики. Це зумовило існування значної кількості синонімів, що призвело до проблеми стилістичного обґрунтування їх функціонування.

Греки, які зробили великий внесок у турецьку культуру, залишили помітний слід. «Османська» мова запозичила велику кількість слів із грецької та італійської морської термінології. Ці елементи увійшли в мову тюрків як прямі запозичення.

ВИСНОВКИ

Передусім, підбиваючи підсумки, слід зазначити, що Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що у ході дослідження лексико-семантичних особливостей грецизмів у турецькій мові було проведено аналіз історії вивчення запозичень, їх особливостей та класифікації. Було визначено поняття "грецизм" та проаналізовано процеси запозичення грецьких слів у турецьку мову.

Окрім цього, було досліджено особливості вживання та використання грецизмів у сучасній турецькій мові.

Так як, кожна мова у процесі історичного розвитку у той чи іншій мірі вступає у відносини з іншими мовами. Як результат, відбувається взаємозбагачення мов лексикою, синтаксичними структурами, морфологічними елементами.

У разі негативного впливу відбувається пригнічення однієї мови іншою чи іншими.

Але, як ми зауважили, з грецизмами цього не відбулось.

Незважаючи на те, що в Турецькій республіці надається серйозна увага чистоті мови, тобто боротьбі з іншомовними елементами, мові всеодно притаманний досить високий рівень інтернаціоналізації, вона є відкритою для запозичень. При цьому їй властиве існування значної кількості абсолютних синонімів – власне турецьких лексичних одиниць, грецьких запозичень та запозичень із західних мов.

З'ясовано, що багато грецьких слів залишилися ужитковими в турецькій мові і продовжують використовуватися у різних сферах життя, таких як побут, мистецтво, культура тощо.

Отже, дослідження лексико-семантичних особливостей грецизмів у турецькій мові показало, що грецизми мають важливе місце в турецькому лексиконі та відображають різноманітні культурні та історичні зв'язки між цими народами.

Yunan Kökenli Kelimelerin Leksik ve Semantik  zelliklerinin arařtırması sırasında, ödünç alınan kelimelerin tarihçesi, özellikleri ve sınıflandırılması analiz edilmiřtir. "Yunan kökenli kelime" kavramı belirlenmiř ve Yunanca kelimelerin Türkçe'ye ödünç alınma süreçleri incelenmiřtir.

Bunun yanı sıra, günümüz Türkçesi'ndeki Yunan kökenli kelimelerin kullanım özellikleri ve kullanım alanları da arařtırılmıřtır. Türkçe'de birçok Yunanca kelimenin kullanımı devam etmekte ve günlük yařam, sanat, kültür vb. alanlarda farklı Őekillerde kullanılmaktadır.

Sonuç olarak, Yunan kökenli kelimelerin leksik ve semantik özelliklerinin arařtırılması, Yunan ve Türk toplumları arasındaki farklı kültürel ve tarihsel baėlantıları yansıtan önemli bir yerleri olduėunu g stermiřtir.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1 Есенова, Е.Й, 2015.Основні причини запозичення іншомовних

лексичних одиниць. Режим доступу:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8307/1/%D0%95%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%96%D0%B2%D0%B0%20%D0%95.%D0%99.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C.pdf>

2 Будняк, Д., 1991.Полонизми в сучасному українському

літературному мові: Автореф. дисс. ... докт. філол. наук: 10.02.02.Київ.56

с.

3 Роман, В. В., 2013. Екстралінгвальні чинники адаптації лексичних запозичень у мові-реципієнті: лінгвоісторичний аспект. Режим доступу:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6800/Roman.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

4 Семчинський, С. В., 1963. Шляхи збагачення лексики. Львів.62 с.

5 Дундій, П. Н. Класифікація лексичних запозичень у німецькій мові, 2020. Режим доступу:

<https://langcenter.kiev.ua/Lingvistika%202011/Dundij%20120-126.pdf>

6 Claudia Maria Riehl, 2009. Sprachkontaktforschung: Eine Einführung. In: narr studienbücher/Claudia Maria Riehl. Narr Francke Attempto Verlag, Tübingen, 2009. 235 Seiten.

7 Мороховський, О.М., 1984. Деякі питання теорії (іншомовних) запозичень // Мовознавство. С. 19/25.

8 Кочан, І.М., 2006 Системність, динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук.39с.

9 Marty, A.,1908. Untersuchungen zur Grundlegung der allgemeinen Grammatik und Sprachphilosophie. Halle, 1908.

10 Richter E., 1919.Fremdwortkunde. Leipzig.403 vol.

11 Биржакова, Е.Э., 1972. Очерки по исторической лексикологии XVIII в.: Языковые контакты и заимствования. 431с.

12 Мариненко, І. О., 2017.Лексикологія української мови: практикум/с.55-56. Режим доступу:

<http://labs.journ.knu.ua/mova/wpcontent/uploads/2020/09/Iryna-Marynenko-LEKSYKOLOHIYA-UKRAYINSKOYI-MOVY-PRAKTYKUM.pdf>

13 Güler A.,1999. Dünden Bugüne Yunan-Rum Terörü, Ocak Yayınları, Ankara.

14 Mustafa Yağbasan, 2010. Kültürlerarası etkileşim bağlamında türkçe ve yunanca'daki ortak sözcüklerin değerlendirilmesi.Bilimler Dergisi 201020/1.

Режим доступу: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/715923>

15 Eren H. (1960) “Anadolu Ağızlarında Rumca, İslav’ca ve Arapça Kelimeler”, Belleten-Türk Dili araştırmaları Yıllığı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s.295–371, Ankara.

16 HÜLYA SAYGIN AKBAŞAK-EDİRNE, 2020.YUNANCADAN

TÜRKÇEYE GEÇMİŞ ALINTI SÖZCÜKLERDE GÖRÜLEN SES OLAYLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME. Режим доступу:

<https://dspace.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/trakya/7716/0180966.pdf?sequence=1>

17 Сорокін, С. В., 2018. Практична грамати́ка турецької мови.

Частина перша. Навч. посібник (Препринт). 358 с. Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.researchgate.net/profile/Sergii-Sorokin/publication/333853941_Practicna_gramatika_tureckoi_movi_Practical_grammar_of_Turkish/links/5d09167a92851cfcc6223512/Practicna-gramatikatureckoi-movi-Practical-grammar-of-Turkish.pdf&ved=2ahUKEwjepCV4YPAhVR_CoKHZZVDzsQFnoECBYQAQ&usg=AOvVaw0IFiAce494jj0MoQ4uZdMI

18 Арслан М., 2006. Особливості формування та розвитку турецької та кримськотатарської суспільно-політичної лексики, Київ. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/322164498_OSOBLIVOSTI_FORMUVANNA_TA_ROZVITKU_TURECKOI_TA_KRIMSKOTATARSKOI_SU_SPILNO-POLITICNOI_LEKSIKI

19 Common Words in the Greek and Turkish Language By Abed Alloush.

Режим доступу: <https://greekreporter.com/2022/07/30/common-words-in-the-greek-and-turkish-language/>

20 Brigita Aleksejeva, Ojārs Lāms, Ilze Rūmniece, 2012. HELLENIC

DIMENSION. Режим доступу: <https://blogs.sch.gr/akougoulos/files/2013/04/Greek-Loanwords-in-Turkish.pdf>

21 Türkçe Sözlük, 1988. Hazırlayanlar: Hasan Eren, Nevzat Gozaydın, İsmail Parlatur, Talat Tekin, Hamza Zulfi kar. Sekizinci baskı. Ankara : Türk dil kurumu yayınları, 1679 s.

22 Корнієць, К. А., 2017. Іншомовні запозичення в лексичній системі сучасної турецької мови. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/7576/1/50.pdf>

ДОДАТКИ

Таблиця 2.1

Turkish	Greek	English	Українська
efendi	afendis (ancient gr. afthendis)	boss	бос
ekol	sholio	school	школа
dramatik	dramatikos	dramatic	драматичний
disk	diskos	disc	диск
epik	epikos	epic	епос
epilog	epilogos	conclusion	висновок
erotik	erotikos	erotic	еротичний
filozof	philosophos	philosopher	філософ
fotometre	photometro	photometer	фотометр
galaksi	galaksias	galaxy	галактика
helikopter	helikoptero	helicopter	вертоліт
hidroliz	hydrolysi	hydrolysis	гідроліз
ırgat	ergatis	worker	робітник
iklim	klima	climate	клімат
kanape	Canapés (ancient gr. konops=mosquito)	couch	диван
klor	chlorio	chlorine	хлор

monoton	monotonos	monotonous	монотонні
odeon	odio	odeum	одеум
pilot	pilotos	pilot	пілот
sırma	syrma	wire	дріт